

סיכום ספירת הציפורים הגדולה 2017

צילום: אריאל ליל

ספירת ציפורי הבר בחצר הבית, התקיימה השנה בפעם ה-12 בישראל, בין התאריכים 20.1.2017 ועד 20 בשבט 11.2. "ספירת הציפורים הגדולה" מתקיימת ע"י מרכז הצפרות הישראלי של החברה להגנת הטבע, בשיתוף עם המרכז לטיפוח ציפורי הבר בחצר.

בעזרת הנתונים המתקבלים בספירה השנתית אנו מנסים להבין שינויים ומגמות באוכלוסיות הציפורים ובפרט לגבי האוכלוסיות בישוים שפחות מדווחות במרבית ימי השנה. כך למשל, אנו מנסים ללמוד על התפשטותן של ציפורים פולשות בישראל (ציפורים שהובאו לישראל, השתחררו והחלו להתרבות באופן טבעי) כגון המיינה, הדררה והתוכי הנזירי, ולהבין האם קיימת השפעה של מינים אלו על מינים מקומיים ובאיזו מידה. אנו משווים תהליכים המוכרים ממחקרים בעולם (כמו התמעטות הדרורים באנגליה) עם תהליכים בישראל.

מדי שנה עולה מספר המדווחים ומספר הטפסים המגיעים למרכז הצפרות הישראלי של החברה להגנת הטבע. לצד דיווחים מצפרים חובבים ומקצועיים, אנו שמחים לקבל דיווחים גם ממוסדות חינוך ומהקהל הרחב. אנו מאמינים שהשתתפות בספירה היא אמצעי להגברת המודעות והזיקה לעולם הציפורים. מעבר להזדמנות לצאת ולחוות את עולם הטבע הנמצא ממש בסביבה הקרובה, לסופרים תרומה משמעותית להתפתחות המדע האזרחי בישראל ולשמירת הטבע.

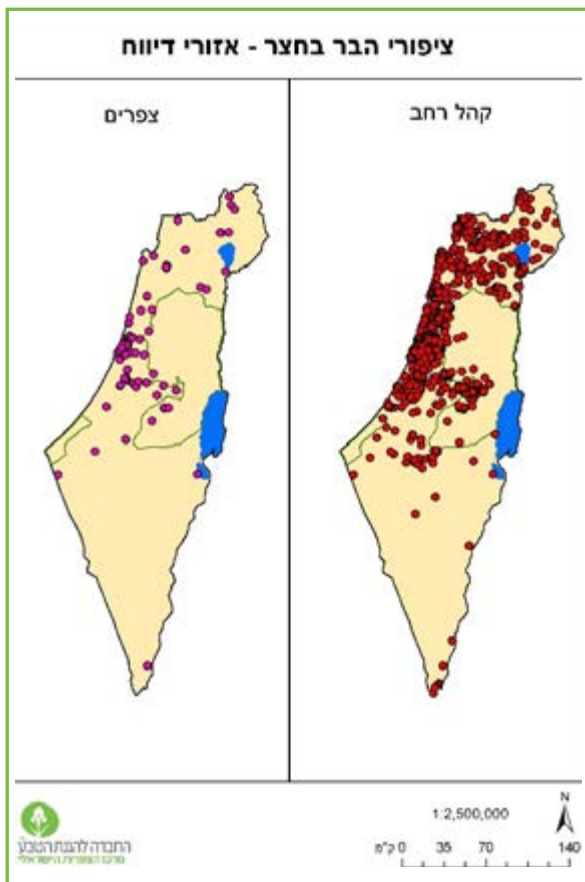

החברה להגנת הטבע
מרכז הצפרות הישראלי

המרכז לטיפוח ציפורי הבר בחצר ובגינה
yardbirds.org.il

השנה קיצרנו את משך הספירה לשלושה שבועות ונמשיך לקצר את הספירה בשנים הבאות, על מנת להתאים לפרויקטים דומים בעולם בהם נמשכת הספירה ימים בודדים (ארה"ב) או סוף שבוע אחד (אנגליה). כמו כן, קיצרנו את משך הספירה לעשר דקות והגבלנו את טווח הספירה למאה מטר, על מנת לקבל פרוטוקול שיאפשר ניתוח מדעי אמין של הנתונים.

אנו פועלים להגברת המימנות הדיווחים באופנים שונים - המערכת הטכנולוגית וכן סינון ידני מוקפד של צפר בכיר, מונעים דיווחים על מינים חריגים שאינם צפויים בעונה זו של השנה או בסביבה בה נעשתה הספירה. כמו כן לקראת הספירה הופצו למוסדות החינוך פוסטרים ופליירים עם תמונות ומערכי פעילות שנועדו להעמיק את ההיכרות עם הציפורים הנפוצות וכן נערכו סיורים לקהל הרחב והכשרות למדריכים ע"י צפרים מתנדבים. טופס הדיווח שפותח השנה כלל את תמונות הציפורים על מנת להקל על הזיהוי. ככל שמתקבלים יותר דיווחים - מהימנות הנתונים עולה.

לשם בקרת הנתונים, נערכה השוואה בין דיווחים של 178 טפסים של 36 צפרים מוכרים לבין 1533 טפסים של 670 משתתפים מהקהל הרחב ומוסדות החינוך. נמצא דימיון בתוצאות - אתם מיני ציפורים מככבים בחמישייה הראשונה והשכיחות שלהם בתצפיות דומות למדי, בפערים מינוריים. על אף המדגם הקטן של הצפרים ניתן להסיק מהתוצאות שנתוני הקהל הרחב אמינים למדי.

סיכום שנת 2017

כמה דיווחים?

בשנת 2017 הגיעו 1710 טפסי דיווח - גידול של כ-97% אחוז לעומת שנת 2016!!
זאת - על אף קיצור משך הספירה מ-28 ל-21 יום.

מתוכם 550 טפסים של גני ילדים ומוסדות חינוך מהווים כ-32% מכלל הדיווחים

מי דיווח?

הדיווחים הגיעו מ-740 משתתפים שונים, מתוכם 88 גני ילדים ו-212 בתי ספר ומוסדות חינוך אחרים.

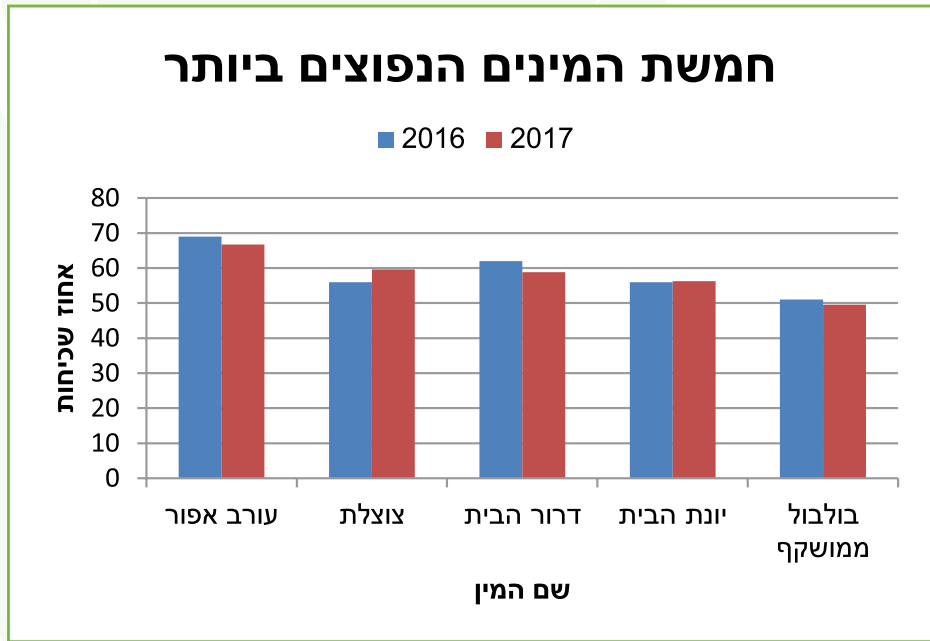
מה דיווחו?

מכל הארץ דיווחו לנו על 60,860 פרטים של ציפורים, מ-95 מינים שונים. כל הנתונים מוצגים גם במפה אינטראקטיבית המאפשרת לחפש תוצאות לפי יישובים או לפי מינים. במפה ניתן לראות גם תוצאות משנים קודמות וכן את מפות התפשטות המיינה המצויה. **קישור למפה.**

מה גילינו?

הציפור השכיחה ביותר - גם בשנים הקודמות, הציפור השכיחה ביותר בדיווחים, הייתה עורב אפור שנצפתה ב-66% מהדיווחים.

המינים הנפוצים ביותר

חמשת המינים שנצפו במירב התצפיות הם מינים נפוצים במשכנות האדם בזכות המזון הזמין והיותם סתגלניים לסביבות משתנות. כל חמשת המינים היו בראש רשימת המינים הנפוצים גם בשנה שעברה, בסדר דומה פחות או יותר, מה שמעיד מחד על יציבות יחסית של המערכת, ומאידך על מהימנות הנתונים, בזכות הכוח הסטטיסטי של ריבוי התצפיות.

שכיחות לפי אזורים

המינים הנפוצים ביותר במבט כלל ארצי נפוצים במידה רבה גם בארבעת האזורים:

מרכז - 983 דיווחים		צפון - 420 דיווחים	
74%	עורב אפור	58%	יונת הבית
62%	צוצלת	56%	בולבול ממושקף
61%	מיינה מצויה	56%	עורב אפור
56%	דרור הבית	54%	דרור הבית
55%	יונת הבית	53%	צוצלת
דרום - 107 דיווחים		ירושלים - 201 דיווחים	
74%	דרור הבית	72%	דרור הבית
61%	צוצלת	67%	עורב אפור
60%	יונת הבית	60%	צוצלת
49%	בולבול ממושקף	57%	בולבול ממושקף
43%	נחילאלי לבן	52%	יונת הבית

ובאופן ספציפי על מינים...

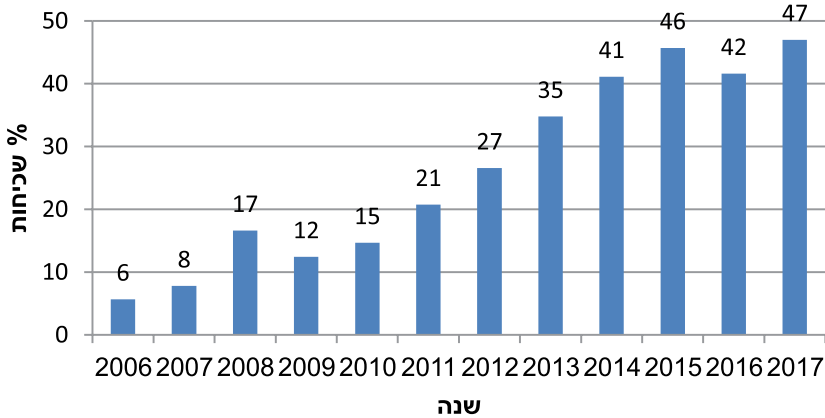

צילום: ברוך אלרט

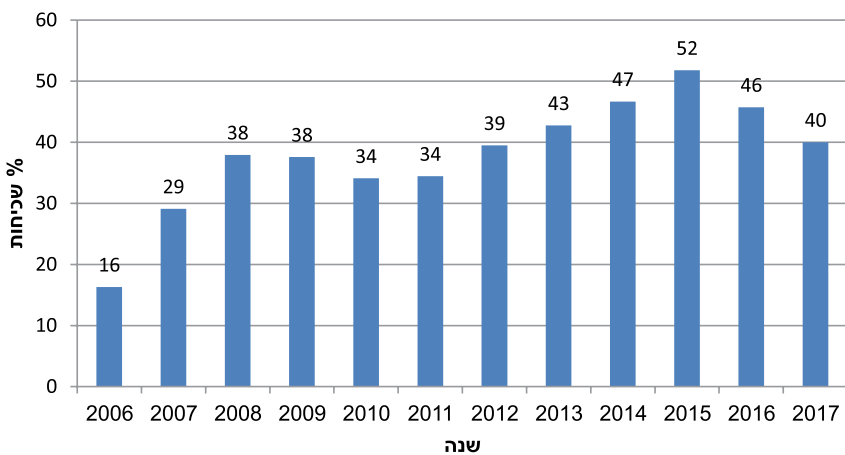

צילום: ברוך אלרט

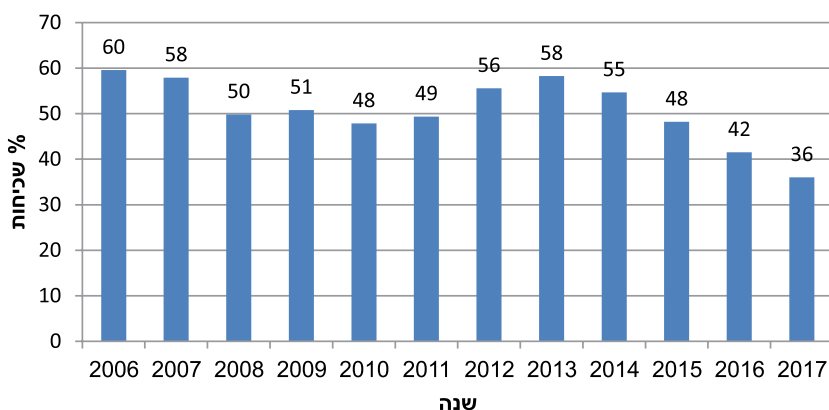
שכיחות מיינה מצוייה בשנים 2006-2017

שכיחות דררה בשנים 2006-2017

שכיחות צופית בשנים 2006-2017

המיינה המצוייה היא מין פולש שמוצאה בדרום מזרח אסיה. בשנת 1997 ברחו כמה פרטים מהצאפרינגיהווע, שהתחילו בהדרגה להתרבות ולהתפשט בסביבה. בשנת 2006 דווחה המיינה ב 6% מהדיווחים אך מאז עלה מספר הדיווחים והיא נצפתה כבר בכל ישראל, מצפון לבאר שבע. בשנים האחרונות ניכרת התבססות של המין ושכיחותו התייצבה סביב 45% מהדיווחים, כפי שניתן לראות בגרף המסכם את התצפיות במיינה מתחילת ספירת הציפורים הגדולה. על אף העלייה התלולה באחוז הדיווחים על המיינות לאורך השנים, והתרחבות התפוצה שלהן בישראל - אחוז הדיווחים על ציפורים אחרות נשאר יציב למדי לאורך השנים.

גם **הדררה** היא מין פולש מישראל שמוצאה ממרכז אסיה. מספר זוגות של דררות הובאו לישראל בתחילת שנות הששים ונמכרו כעופות נוי. הן כנראה ברחו והחל משנות השבעים התחילו להתרבות ולהתפשט בהדרגה באזור המרכז. משנות ה-90 התחילו להתרבות ולהתפשט במידה רבה לכל חלקי הארץ וכיום הן נפוצות בכל ישראל ובחלק משכנותיה. הדררות מזיקות מאד לגידולי הקלאות כגון חמניות, פקאנים ופירות נוספים. בדומה למיינה, גם הדררה מקננת בחורים ומנסת לעצמה חורים של נקרים ומינים נוספים.

בשנת 2006 דווחה הדררה ב 16% מהתצפיות וב 2017 דווחה ב 39% מהן על פי דיווחי השנים האחרונות, נדמה שאוכלוסיית הדררות מתייצבת ונעצרה מגמת העלייה משנה לשנה. יש לבחון מגמה זו בשנים הבאות.

צופית בוהקת היא ציפור.

בר נפוצה ביותר בכל חצר בה יש שיחי נוי פורחים. בשנים האחרונות אנו רואים מגמה של ירידה בשכיחות בישראל שיש להמשיך ולעקוב אחריה.

עזרו לנו לעקוב אחר הציפורים
אנו מזמינים אתכם להצטרף לספירת
הציפורים הגדולה גם בשנה הבאה

10.2.2018 - 26.1.2018